

Обобщено представяне на резултатите от три научни становища на EFSA относно риска за здравето на растенията, породен от *Phialophora cinerescens*, *Burkholderia caryophylli* и *Dickeya dianthicola* за територията на ЕС с идентифициране и оценка на възможностите за редуциране на риска

Въведение

Експертите от Панела по растително здраве към Европейският орган по безопасност на храните (EFSA) са извършили **три оценки на риска**, представени в **самостоятелни научни становища** относно патогени – **микроорганизми**, паразитиращи най-вече по **декоративни растения**. Поради факта, че **потенциални** гостоприемници биха могли да бъдат и селскостопански важни култури, Панелът прави преглед на **възможностите за редуциране** на риска и предотвратяване на разпространението им на територията на ЕС. В настоящето резюме **графично и таблично** се представят основните резултати от извършените от Панела научни оценки.

Таблица 1: Видове, които са обекти на научните становища:

<i>Латинско име</i>	<i>Тип патоген</i>	<i>Гостоприемници</i>	<i>Илюстративен материал</i>
<i>Phialophora cinerescens</i> (Wollenw.) J.F.H. Веума	Патоген от групата на торбестите гъби	Засега е установено, че заразява само видове от род <i>Dianthus</i> (карамфили).	
<i>Burkholderia caryophylli</i> Starr & Burkholder	Бактерия, принадлежаща към тип Proteobacteria	Видове от родовете <i>Dianthus</i> - карамфил, <i>Lysianthus</i> , <i>Limonium</i> и <i>Gypsophila</i> ; <i>Panax ginseng</i> - женшен, <i>Helianthus annuus</i> - слънчоглед.	

<p><i>Dickeya dianthicola</i></p>	<p>Бактерия, сем. Enterobacteriaceae</p>	<p>Видове от род <i>Dianthus</i>; <i>Solanum tuberosum</i> - картоф, <i>Lycopersicon esculentum</i> - домати, <i>Cichorium intybus</i> - цикория, <i>Cynara scolymus</i> - артишок, <i>Urtica dioica</i> - коприва, <i>Solanum nigrum</i>.</p>	
-----------------------------------	--	--	---

Таблица 2: Резултати от качествената оценка на риска [извършена според Guidance on a harmonised framework for pest risk assessment and the identification and evaluation of pest risk management options (EFSA Panel on Plant Health, 2010)]:

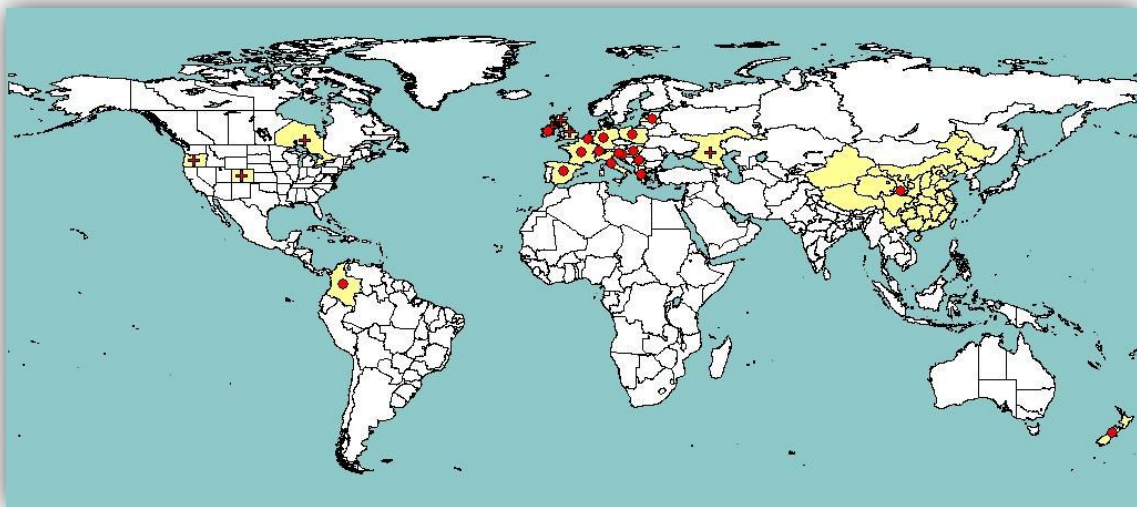
Вид	Основен път за навлизане	Вероятност за навлизане/ниво на сигурност на данните	Вероятност за установяване/ниво на сигурност на данните	Вероятност за разпространение/ниво на сигурност на данните	Въздействие
<p><i>Phialophora cinerescens</i> (Wollenw.) J.F.H. Beyma</p>	<p>Чрез растения за размножаване</p>	<p>Малко вероятно/ниска степен на несигурност</p>	<p>Много малко вероятно/ниска степен на несигурност</p>	<p>Много малко вероятно/ниска степен на несигурност</p>	<p>Много малко, и е малко вероятно да се увеличава в бъдеще</p>
<p><i>Burkholderia caryophylli</i> Starr & Burkholder</p>	<p>Чрез карамфили – рязан цвят</p>	<p>Много малко до малко вероятно/ниска степен на несигурност</p>	<p>Малко вероятно/средна до ниска степен на несигурност</p>	<p>Много малко вероятно/средна степен на несигурност</p>	<p>Много малко при настоящите контролни и фитосанитарни мерки</p>
<p><i>Dickeya dianthicola</i></p>	<p>Чрез внос на рязан цвят и майчини растения</p>	<p>От много малко вероятно до средно вероятно в зависимост от това каква част от растението се транспортира/средна до висока степен на несигурност</p>	<p>Много вероятно в полеви условия и малко вероятно в оранжерийни условия/съответно ниска и висока степен на несигурност на данните</p>	<p>От средна до малка вероятност в естествени условия и малко вероятно в оранжерийни/съответно със средна и ниска степен на несигурност на данните</p>	<p>Много малко при настоящите контролни и фитосанитарни мерки</p>

Таблица 3. Идентифицирани възможности за редуциране на риска в допълнение към формулираните в Директива 2000/29/ЕС:

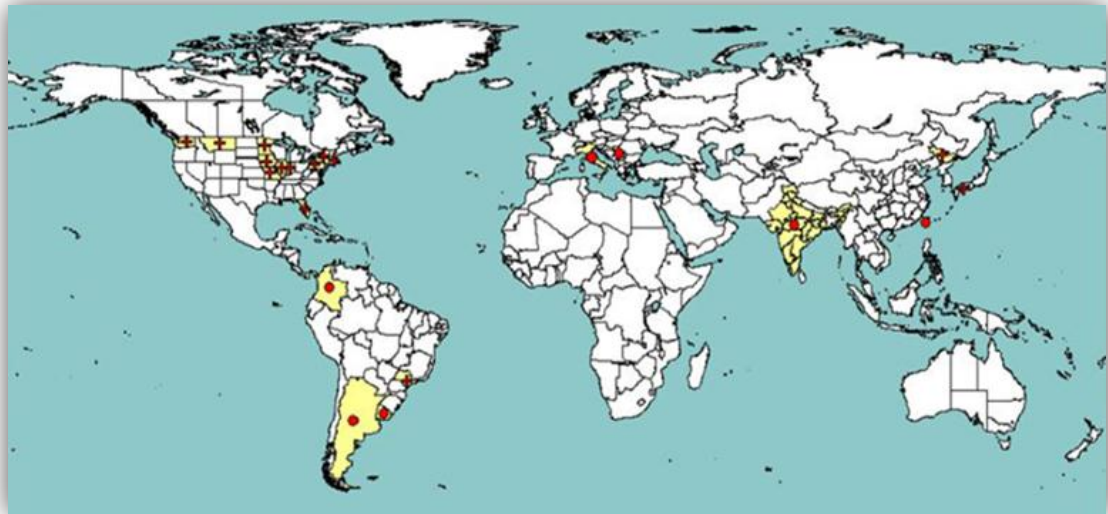
Вид	Опции за редуциране на риска
<i>Phialophora cinerescens</i>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Културални практики: отглеждане на културите в изкуствен субстрат, в отделни контейнери, дезинфекция на почвата и поливане със свободна от патогена вода; ➤ Химическа обработка: дезинфекция на почвата, третиране с фунгициди на стъблото и корените; ➤ Използване на устойчиви сортове; ➤ Използване на системи за сертифициране; ➤ Оформяне на зони за производство на резници, свободни от патогена.
<i>Burkholderia caryophylli</i>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Мерките, предвидени в Директива 2000/29/ЕС са оценени като достатъчно ефективни заедно с въведените сертифициращи схеми. ➤ Препоръчва се преразглеждането на критериите в стандартите за качество като допълнителна мярка за повишаване на ефективността.
<i>Dickeya dianthicola</i>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Налагане на карантина на растителен материал, предназначен за размножаване или научни цели; ➤ Ограничаване на вноса на материали, произведени в свободни от патогена зони; ➤ Въвеждане на фитосанитарни сертификати като задължително изискване при внос на пратки; ➤ Задължително изпълнение на въведените и приети в частния сектор (индустрията) стандарти; ➤ Тестване за наличие на патогени по майчини растения на границата; ➤ Унищожаване на (потенциално) заразени растения, включително и при асимптомни екземпляри.

Карти на разпространението на *Phialophora cinerescens*, *Burkholderia caryophylli* и *Dickeya dianthicola* в световен мащаб (според EPPO PQR, version 5.0 – карта 1 и 2 и CABI database за карта 3):

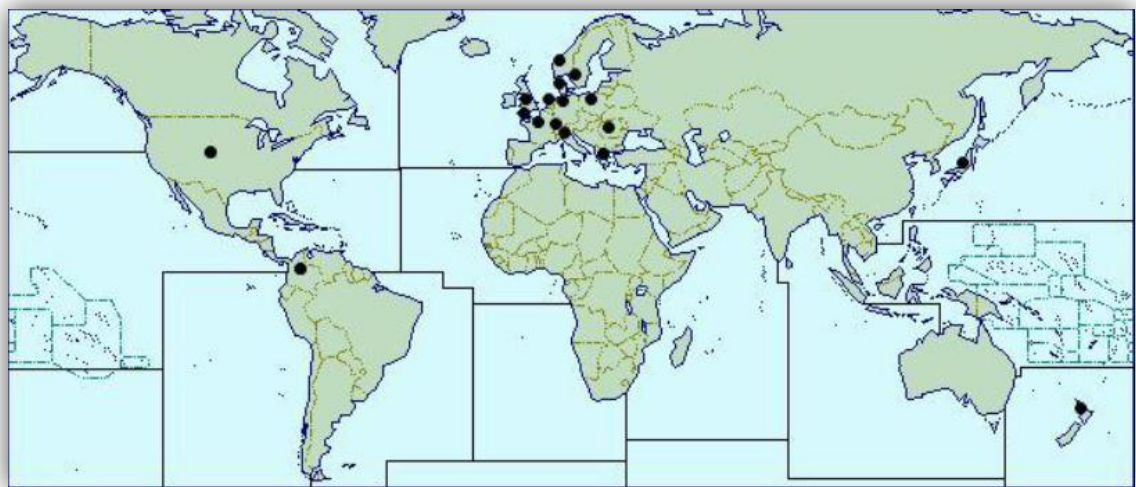
Карта 1: Разпространение на *Phialophora cinerescens*

Карта 2: Разпространение на *Burkholderia caryophylli*

Карта 3: Разпространение на *Dickeya dianthicola*

Таблица 4: Справка за наличие на патогените в България:

Вид	Статус на вредителя в базата данни на EPPO PQR, 2012	Статус на патогена във въпросника на EFSA (2012)a
<i>Phialophora cinerescens</i>	Липсва; вредителят вече не присъства на територията на страната	Липсва; вредителят вече не присъства на територията на страната
<i>Burkholderia caryophylli</i>	Липсва; установяван само в прихващания	Липсва; не е установяван в

		пратки с карамфили или други гостоприемници
<i>Dickeya dianthicola</i>	Липсва	Липсва

Източници:

1. EFSA Panel on Plant Health (PLH); Scientific Opinion on the risk to plant health posed by *Phialophora cinerescens* (Wollenweber) van Beyma for the EU territory, with the identification and evaluation of risk reduction options. EFSA Journal 2013;11(1):3070. [88 pp.] doi:10.2903/j.efsa.2013.3070. Available online: www.efsa.europa.eu/efsajournal

2. EFSA Panel on Plant Health (PLH); Scientific Opinion on the risk to plant health posed by *Burkholderia caryophylli* for the EU territory with the identification and evaluation of risk reduction options. EFSA Journal 2013; 11(1):3071. [91 pp.] doi:10.2903/j.efsa.2013.3071. Available online: www.efsa.europa.eu/efsajournal

3. EFSA Panel on Plant Health (PLH); Scientific Opinion on the risk of *Dickeya dianthicola* for the EU territory with identification and evaluation of risk reduction options. EFSA Journal 2013;11(1):3072. [115 pp.] doi:10.2903/j.efsa.2013.3072. Available online: www.efsa.europa.eu/efsajournal

Георги Балджиев,
Център за оценка на риска към БАБХ
14.11.2013 г.